

व्य A technical term for indeclinables such as नि, चित् &c.

व्यः A cover, veil.

व्यंशकः A mountain.

व्यंशुक a. Undressed, naked; व्यंशुकरुफुटमुखीमातिजिह्वां व्रीडया नववधूमिव लोकः (पश्यति) Ki. 9. 24.

व्यंस 10 U. 1 To divide, distribute. -2 To foil, ward off. -3 To deceive, cheat.

व्यंस a. Broad-shouldered.

व्यंसकः A rogue, cheat; as in मयूरव्यंसकः 'a roguish peacock', 'a rogue of a peacock'.

व्यंसनम् 1 Cheating, deceiving. -2 Distributing.

व्यंसित p. p. 1 Cheated. -2 Defeated; व्यंसितो व्रीडितो राजनाजगाम स कुण्डिनम् Mb. 5. 158. 14. -3 Made ineffective; व्यंसिता चाप्युपायेन शकदत्ता मयाऽनघ Mb. 7. 181. 28.

व्यक्षः The equator.

व्यङ्कुश a. Unrestrained.

व्यग्र a. [विगतमग्नं यस्य] 1 Bewildered, perplexed, distracted; तं व्यग्रचक्रं दितिपुत्राधमेन Bhāg. 3. 19. 6. -2 Alarmed, frightened. -3 Eagerly or intently occupied (with loc., instr. or in comp.); स राजककुदव्यग्रपाणिभिः पार्श्ववर्तिभिः R. 17. 27; Mv. 1. 13; 4. 28; Ku. 7. 2; U. 1. 23; Bv. 1. 123; आरभन्तेऽल्पमेवाज्ञाः कामं व्यग्रा भवन्ति च Śi. 2. 79. -4 Being in motion (as a wheel). -ग्रः N. of Viṣṇu.

व्यङ्ग a. [विगतमङ्गं यस्य] 1 Bodiless. -2 Wanting a limb, deformed, mutilated, maimed, crippled. -3 Ill-arranged. -4 Lame. -5 Having no wheels.. -ङ्गः 1 A cripple. -2 A frog. -3 Dark spots on the cheek; क्रोधायासप्रकुपितो वायुः पिप्तेन संयुतः । मुखमागत्य सहसा मण्डलं विसृजत्यतः । नीरुजं तनुकं श्यावं मुखे व्यङ्गं तमादिशत् Mādh. N. -4 Steel. -Comp. -अर्थः suggested or implied sense; cf. व्यङ्गप.

व्यङ्गयति Den. P. To mutilate, cripple, maim.

व्यङ्गिता Mutilation; विहिता व्यङ्गिता तेषामपराधे महत्यपि Pt. 1. 201.

व्यङ्गुलम् An extremely small measure of length equal to one-sixtieth part of an *angula*.

व्यङ्गार a. Having no fire; विधुमे न्यस्तमुसले व्यङ्गारे भुक्तवज्जने । अतीतपात्रसंचारे भिक्षां लिप्सेत वै मुनिः ॥ Mb. 12. 278. 9.

व्यङ्गय a. 1 Indicated by implication, indicated by covert or indirect allusion. -2 Suggested (as sense). -ङ्गयम् Suggested sense, insinuation, the meaning hinted at (opp. वाच्य 'the primary or expressed meaning', and लक्ष्य 'the secondary or indicated meaning');

इदमुत्तममतिशयिनि व्यङ्ग्ये वाच्याद् ध्वनिर्बुधैः कथितः K. P. 1. -Comp. -उक्तिः f. covert expression, insinuation, inuendo.

व्यञ्च 6 P. (विचति, pass. विच्यते) 1 To cheat, deceive, trick. -2 To surround, encompass, pervade.

व्यचस् n. Ved. Expanse, vastness.

व्यजः A fan.

व्यजनम् A fan; निर्वाते व्यजनम् H. 2. 165; R. 8. 40; 10. 62; cf. बालव्यजन. -Comp. -क्रिया the act of fanning. -चामरम् a chowrie.

व्यञ्ज 7 P. 1 To reveal, manifest, show; अकिंचनत्वं मखजं व्यनक्ति R. 5. 16; Śi. 1. 26. -2 To indicate, denote. -3 Ved. To anoint thoroughly. -4 Ved. To decorate, adorn.

व्यक्त p. p. 1 Manifested, displayed. -2 Developed, created; व्यक्तो व्यक्तेरश्वासि प्राकाम्यं ते विभूतिषु Ku. 2. 11. -3 Evident, manifest, clear, plain, distinct, clearly visible; व्यक्तेऽपि वासरे नित्यं दौर्गत्यतमसावृतः Pt. 2. 96. -4 Specified, known, distinguished. -5 Individual. -6 Wise, learned. -7 Ved. Adorned, decorated. -क्तः 1 N. of Viṣṇu. -2 Heat. -3 A learned man. -क्तम् 1 That which is developed as the product of अव्यक्त q. v. -2 Manifestation; कार्यव्यक्तेन करणे कालो भवति हेतुमान् Mb. 12. 211. 11. -3 A तत्त्व; पुरुषः प्रकृतिर्व्यक्तमहङ्कारो नभोऽनिलः । ज्योतिरापः क्षितिरिति तत्त्वान्युक्तानि मे नव ॥ Bhāg. 11. 22. 14. -क्तम् ind. Clearly, evidently, certainly. -Comp. -कृत्यम् a public action. -गणितम् arithmetic. -गन्धा jasmine. -दृष्टार्थः an eye-witness, a witness in general. -मारिचिक a. much peppered. -राशिः a known quantity. -रूपः an epithet of Viṣṇu. -लवण a. much salted. -वाच distinct speech; P. I. 3. 48. -विक्रम a. displaying valour.

व्यक्तिः f. 1 Manifestation, visibility; clear perception; राज्ञः समक्षमेवाधरोत्तरव्यक्तिर्भविष्यति M. 1; स्नेहव्यक्तिः Me. 12. -2 Visible appearance, clearness, distinctness; अव्यक्तं व्यक्तिमापन्नं मन्यन्ते मामबुद्धयः Bg. 7. 24; Dk. 2. 6; व्यक्ति भजन्यापगाः Ś. 7. 8 (v. 1.). -3 Distinction, discrimination; दैवमानुषयोरथ व्यक्ता व्यक्तिर्भविष्यति Rām. 2. 23. 18; तं सन्तः श्रोतुमर्हन्ति सदसद्व्यक्तिहेतवः R. 1. 10. -4 Real form or nature, true character; न हि ते भगवन् व्यक्ति विदुर्देवा न दानवाः Bg. 10. 14. -5 An individual (opp. जाति), as in जातिव्यक्ती; अव्यक्ताद् व्यक्तयः सर्वाः प्रभवन्त्यहरागमे Bg. 8. 18. -6 Gender (in gram.). -7 Inflection.

व्यक्तीक 8 U. To make clear, show, manifest.

व्यक्तीभू 1 P. To become distinct or clear, become clearly visible.

व्यञ्जक a. (-ञ्जिका f.) 1 Making clear, indicating, showing, manifesting. -2 Suggesting or insinuating a meaning (as a word, opp. वाचक and लक्षणिक q. q. v. v.).